Samuli Haapasalo
Varatuomari
Helsinki 4.10.2016

Eduskunnan tarkastusvaliokunnalle

Asia O 72/2016 vp Finavia ja valtionyhtiöiden riskienhallinta

Finavia Oyj:llä ja sitä edeltävällä Ilmailulaitoksella on turvallisuusliiketoiminnan luonteenkin huomioon ottaen ollut aina kattavat riskienhallintajärjestelmät. Kuvaan tiivistäen, miten ne oli järjestetty toimitusjohtajakaudellani 1.7.2005-21.8.2011.

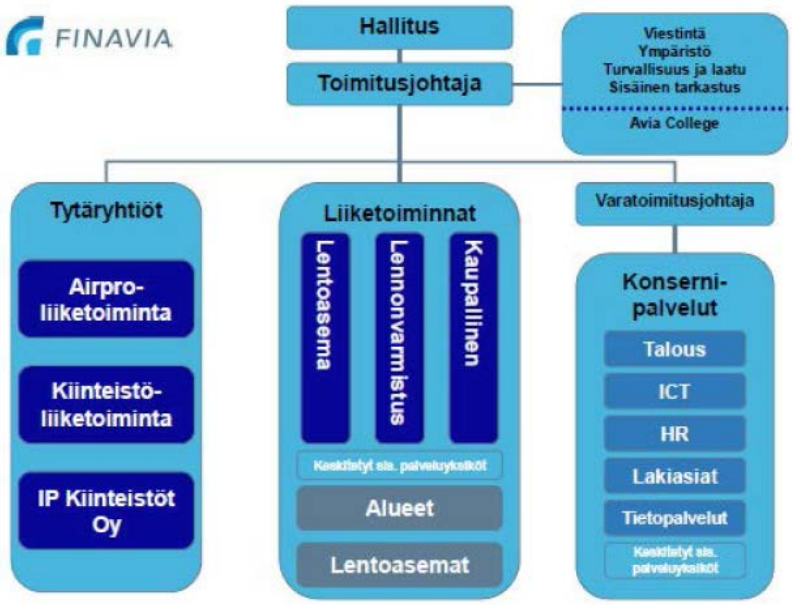
Koska yhtiön rakentamisen volyymi koko Suomen lentoasemaverkolla on ollut enimmillään jopa 100 Meur/v ja pitkäaikaisten lainojen määrä ollut lähes 250 Meur, on mm. kassavarojen ja lainasalkun riskien hallintaan annettu kattavat ohjeet. Olen siis esitellyt Finavian hallitukselle sitovat ohjeet, jotka se on hyväksynyt ja ne on jalkautettu organisaatioon. Keskeistä ohjeissa on riskittömyys ja turvaavuus.

Lainojen ja kassavarojen osalta oli ohjeistuksessa keskeistä 1) suojaavuus, turvaavuus ja riskin hallinta ja 2) spekulatiivisten, erityistä riskiä sisältävien ehtojen tai instrumenttien käyttäminen oli kielletty.

Luonnollisia ja oikeita ovat olleet esimerkiksi sellaiset suojaavat toimenpiteet, joilla varmistetaan lainojen jatkuvuus, vältetään yhtäaikaiset suuret erääntymiset ja hallitaan korkokustannusta normaalien, tavanomaisten viitekorkojen ja kiinteiden korkojen suhteen, mutta ilman mitään spekulatiivista elementtejä.

Yhtiölle oli myös organisoitu kokonaan uudistettu sisäinen tarkastus. Sen päälliköksi valittiin kokenut henkilö suuresta tilintarkastusyhteisöstä. Hänen oikeaksi kädekseen rekrytoitiin pörssiyhtiöstä sisäinen tarkastaja. Yksikön vahvuus oli kolme henkilöä. Sisäisen tarkastuksen asema oli riippumaton, se toimi aktiivisesti ja se raportoi suoraan hallitukselle ja toimitusjohtajalle.

Tilintarkastusyhteisönä oli aina yksi suurista kansainvälisesti arvostetuista tilintarkastusyhtiöistä ja koko taloushallinnon rakenne ja resurssit uudistettiin ja talousfunktiota vahvistettiin. Tässä organisaatiokuva Finaviasta:

Operatiivisesti korkosopimukset hoidettiin talousjohtajan johtamassa yhtiön talousyksikössä. Ylimmässä johdossa rahoituksesta vastasi varatoimitusjohtaja. En ole käsitellyt näitä sopimuksia, vaan tehtäväni mukaisesti toimitusjohtajana ja hallitukselle esittelemiini päätöksin laatinut ohjeistukset, osoittanut organisaation ja resurssit ja järjestänyt valvonnan. Omat vastuualueeni liittyivät pääosin Finavian ja sen tytäryhtiöiden varsinaiseen toimintaan – ei sen talouteen ja rahoitukseen, josta johdon tasolla vastasi kaupallisen koulutuksen saanut varatoimitusjohtaja.

Yhtiön talous raportoitiin hallitukselle laajasti kuukausittain ja lisäksi tehtiin osavuosikatsaukset neljännesvuosittain. Raportteihin on sisällytetty talouden lisäksi koko yhtiön toiminta, mm lentoturvallisuus. Neljännesvuosiraporteissa on lisäksi käsitelty taloutta ja rahoitusta kuukausiraportteja laajemmin. Riskien hallinta on myös operationaalistettu siten, että mm. suurimmat kymmenen riskiä on erikseen arvioitu ja kuvattu ja riskien hallintaa on arvioitu sisäisissä riskienhallinnan palavereissa.

Toimitusjohtajakaudellani (elokuun 21 päivään 2011 mennessä) eivät operatiivisesti asioita hoitaneet, eivät heidän esimiehensä, eivätkä tilintarkastajat tai sisäinen tarkastus raportoineet mitään riskienhallinnasta ja annetuista sitovista ohjeista poikkeavaa. Ensimmäinen tietoni riskiä sisältävistä instrumenteista on kun luin Helsingin Sanomista syksyllä 2013 valtiontalouden tarkastusviraston tiedotteen sitaatin, että lainasopimukset olisivat osin epätarkoituksenmukaisia. Minulla ei ole Finavian asiakirjoja eikä tietoa toimitusjohtajakauteni jälkeisistä asioista.